

طبیعت بزرگ‌ترین آزمایشگاه ماست

گفت‌وگو با محمدحسن بازوبندی

کارشناس مسئول گروه زمین‌شناسی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی

گفت‌وگو: سمیه اسدی

طبق قانون، مسئولان دبیرخانه‌های کشوری عضو شورای برنامه‌ریزی هستند. برخی اعضای شورا در تحریریه رشد زمین‌شناسی نیز حضور دارند.

◆ وظیفه و فعالیت اصلی گروه زمین‌شناسی چیست؟

تدوین سیاست‌های کلی آموزش رسمی زمین‌شناسی؛ اعم از تألیف کتاب، تهیه بسته آموزشی و کتاب راهنمای معلم و تمام امور مرتبط با آموزش زمین‌شناسی در وزارت آموزش و پرورش.

◆ با توجه به تغییر در ساختار دوره‌های تحصیلی و حذف دوره راهنمایی، برنامه‌ریزی و نحوه آموزش زمین‌شناسی در دوره ابتدایی و متوسطه به چه صورت است؟

با حذف دوره راهنمایی تحصیلی، دو دوره شش‌ساله آموزشی در نظر گرفته شده است: مطالب زمین‌شناسی کتاب‌های علوم شش ساله اول دوره ابتدایی توسط گروه

خبر تغییرات کتاب‌های زمین‌شناسی و از همه مهم‌تر، تغییر در ساختار دوره‌های تحصیلی و تحول بنیادین در آموزش و پرورش و پرسش‌های بسیار درباره این تغییرات، ما را بر آن داشت تا ضمن آشنایی با گروه زمین‌شناسی، با آقای محمدحسن بازوبندی، کارشناس مسئول گروه زمین‌شناسی، گفت‌وگویی داشته باشیم. در این گفت‌وگو و شنود از اعضا و وظایف گروه زمین‌شناسی، کتاب‌های تألیفی، برنامه‌های در دست انجام، روش‌های نوین تدریس و بزرگ‌ترین مشکل معلمان زمین‌شناسی گفتیم و شنیدیم. اکنون شما را به همراهی در این گفت‌وگو دعوت می‌کنیم.

◆ محمدحسن بازوبندی و گروه زمین‌شناسی از زبان خودش

من محمدحسن بازوبندی، کارشناس مسئول گروه زمین‌شناسی هستم. در رشته پترولوژی (سنگ‌شناسی) از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شدم. هم‌زمان از سال ۷۷ در منطقه ۱۶ شهر تهران مشغول به تدریس بودم و اکنون نیز در دانشگاه فرهنگیان و گروه زمین‌شناسی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی در خدمت شما هستم.

گروه زمین‌شناسی

از زمستان سال

۸۹ پس از یک

وقفه سه‌ساله

شروع به کار کرد.

اعضایی رسمی

شورای برنامه‌ریزی

این گروه ۱۳ نفرند که

یک نفر از آنها مسئول

دبیرخانه زمین‌شناسی

است. این اعضا به ترتیب

حروف الفبا عبارت‌اند از:

خدیجه امانی، پرویز

انصاری‌راد، محمدحسن

بازوبندی، یارمحمدبای،

سهیلا بوذری، هاله تیمورزاده،

جهانبخش دانشیان، ژیلا

رنجبر، سیدمحمد روحانی،

مریم عابدینی، سروش مدبری،

حمیدرضا ملک‌محمدی، مازیار

نظری.

دوره هجدهم
شماره ۱ پاییز ۱۳۹۱

آموزش رشد ۳۸

زمین‌شناسی

زمین‌شناسی تألیف می‌شود؛ و ۶ سال دوم دوره آموزش متوسطه است که کتاب‌های اختصاصی زمین‌شناسی برای این دوره تألیف خواهند شد.

در این کتاب در دوره آموزش ابتدایی کتاب علوم سال اول تألیف شده و در چرخه‌ی تدریس است، آشنایی کلی با سنگ و خاک را داریم. در کتاب سال دوم، شب و روز و فصل‌ها (چرخش وضعی و انتقالی زمین)، سال سوم، آب‌ها، دریاها و اقیانوس‌ها (آب‌کره)، سال چهارم، نجوم (سیارات و منظومه شمسی)، سال پنجم، فسیل‌شناسی و سنگ‌شناسی و در کتاب سال ششم، لایه‌های درونی زمین و آشنایی با برخی پدیده‌ها مثل زمین لرزه و آتش‌فشان آمده است.

در کتاب‌های ۶ ساله دوم هم (سه‌ساله متوسطه اول و دوم) هنوز مباحث مشخص نشده‌اند و در حال برنامه‌ریزی و تعیین سر فصل‌ها هستیم.

به‌طور کلی بخش ابتدایی نهایی شده که سال اول آن در حال تدریس و سال دوم در حال تألیف است و سال سوم نیز در سال آینده ارائه خواهد شد.

♦ آیا در سال تحصیلی جدید با تغییرات محتوایی در کتاب‌ها روبه‌رو هستیم؟

در کتاب سوم متوسطه امسال تغییرات کلی پیش‌بینی کرده بودیم که انجام شد. بخش اول حذف و به جای آن زمین‌شناسی و شاخه‌های آن معرفی شدند. این کتاب با آخرین تغییرات آماده است و هم‌اکنون در سال تحصیلی جدید یعنی مهرماه ۹۱ تدریس خواهد شد.

♦ معلمان زمین‌شناسی چگونه با کارشناسان گروه ارتباط دارند؟

یکی از راه‌های ارتباط با ما، سایت دفتر تألیف است که آدرس ایمیل همه اعضا در آن وجود دارد. مسیر دیگر، مجلات رشد است که رسانه‌ای برای انتقال مفاهیم و اطلاع‌رسانی به یکدیگر است.

♦ به نظر شما بزرگ‌ترین مشکل معلمان زمین‌شناسی چیست؟

تعریف نشدن جایگاه زمین‌شناسی در آموزش و پرورش یا بد تعریف شدن آن، مشکل اصلی و اولیه ماست.

♦ این تعریف نشدن جایگاه، چه پیامدهایی را به دنبال دارد؟

یکی از پیامدهای آن نداشتن ضریب در کنکور است که باعث اهمیت ندادن دانش‌آموزان به درس می‌شود. زیرا این جایگاه در مورد کتاب هم تعریف نشده است.

♦ از آنجا که زمین‌شناسی یک درس کاربردی است، تدریس با همان شیوه متکلم و حده‌بودن معلم به‌طور قطع کافی نیست، گروه زمین‌شناسی برای آموزش بهتر این درس چه ابتکار عملی داشته است؟

برای این کار، ما در تدوین کتاب راهنمای برنامه درسی، روش‌های تدریس زمین‌شناسی را تدوین کرده‌ایم. در کنار روش سخنرانی که شما اشاره کردید، روش استفاده از آزمایشگاه نیز حتماً باید باشد. علاوه بر آن، روش گردش علمی که اگر سایر مسئولان راه را هموار کنند، باید برگزار شود، زیرا بزرگ‌ترین آزمایشگاه ما طبیعت است. معرفی یک سری از سایت‌ها و نرم‌افزارهای آموزشی به معلمان نیز، برای خارج شدن از روش‌های کهنه شده، بسیار مفید خواهد بود.

♦ این روش‌ها به‌صورت ضابطه‌مند در مدارس شکل گرفته‌اند یا فقط جنبه پیشنهادی دارند؟

خیر، فعلاً ما در راهنمای برنامه، این‌ها را فقط به عنوان پیشنهاد ارائه داده‌ایم که باید پس از اعتباربخشی برای تأیید به شورای عالی بروند و سپس به صورت یک ضابطه در مدارس به اجرا درآیند.

♦ از پیشنهاد تا عمل چقدر زمان خواهد برد؟

فکر می‌کنم حداقل یک سال.

♦ بنابراین پس، از حدود یک‌سال دیگر شاهد اجرای این ضابطه‌های مطلوب در مدارس خواهیم بود. به عنوان یک معلم زمین‌شناسی خاطرهای برایمان تعریف کنید.

زمانی که در منطقه ۱۶ تدریس می‌کردم، در کلاس دانش‌آموزی قصد داشت در رشته حسابداری ادامه تحصیل بدهد. پس از مدتی برخلاف نظر خانواده و اصرار آنها به زمین‌شناسی علاقه‌مند شد و تحصیل کرد.

♦ از اینکه زمین‌شناسی خواندید راضی هستید؟

بله، خیلی زیاد. اگر قرار باشد دوباره کنکور بدهم، باز هم زمین‌شناسی می‌خوانم. فقط علاقه من به زمین‌شناسی مرا در این رشته قبول کرد.

♦ در پایان، یک یادداشت برای معلمان زمین‌شناسی ما، در پاورقی رشد بنویسید.

آغاز سال تحصیلی ۹۲-۹۱ را خدمت دبیران محترم زمین‌شناسی کشور عزیزمان که به حق تلاشگران جبهه آموزش زمین‌شناسی هستند، تبریک عرض می‌کنم.

دلیل اینکه از اصطلاح «جبهه» استفاده کردم، سختی کار این عزیزان است، دلیل آن هم شرایط خاص درس زمین‌شناسی و غفلت‌های انجام شده در خصوص این درس در سال‌های گذشته در نظام آموزشی و به تبع آن کم‌توجهی دانش‌آموزان و برخی از مسئولان مدارس به این درس است. لذا در درجه اول از مدیران محترم مدارس خواهش‌مندم نسبت به رفع مظلومیت از این درس اهتمام بیشتری داشته باشند. همچنین از همکاران مدرس زمین‌شناسی می‌خواهم که با انرژی بیشتر به کار خود ادامه دهند.

ان‌شاءالله به‌زودی با همت شورای برنامه‌ریزی درسی گروه و راهنمایی‌های دلسوزانه شما، مشکلات این درس را برطرف خواهیم کرد.